

LIKUTÉ SZICHOT

לקוטי שיחות

A LUBAVICSI REBBE,
MENÁCHEM M. SCHNEERSON

beszédeinek gyűjteménye

Tecávé hetiszakasz – Purim kátán

Próba kiadás

Chábád Lubavics Nevelési és Oktatási Egyesület

2018

5778

Fordította
Kovács Jichak rabbinövendék
Köves Slomó rabbi

Lektorálta
Oberlander Báruch rabbi
Köves Slomó rabbi

© Chábád Lubavics Egyesület
2018

18. szám

Kiadó: Chábád Lubavics Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület
1052 Budapest, Károly krt. 20.
Telefon/fax: (36 1) 267-5746
info@zsido.com
www.zsido.com

ISBN 978-963-7533-57-0

Megjegyzés

A főszövegben a szögletes zárójellel jelölt vagy a kisebb betűvel szedett szöveg a fordító kiegészítése.

A számmal jelölt lábjegyzetek az eredeti jiddis kiadás tükröfordításai, a betűvel jelöltek az angol fordításokban lévő lábjegyzetek, illetve a magyar fordítók és lektorok kiegészítései.

Tecávė – Purim kátán

I.

A Tóra belső szintjei a spiritualításban

Az emberi lélek szentélyében is három féle olaj létezik

1. A Szentély menórájának meggyújtása kapcsán, a következőre utasítja Isten Mózes: „Te pedig parancsold meg Izrael fiainak, hogy hozzanak neked tiszta, törött faolajat a világításra...”^a Bölcsőink ezt a verset¹ azzal kommentálták, hogy [a „törött olaj” kifejezésből arra következtethetünk, hogy] az olíva sajtolása során keletkező három olaj közül csak az első fajta az, amit a menóra meggyújtásához használhatunk.

Többször említést tettünk róla, hogy a Tóra valamennyi aspektusa relevanciával bír az ember spirituális Isten-szolgálatára vonatkozólag. Ezen megállapítás kü-

lönös mértékben vonatkozik a *miskánra* és a *mikdásra*,^b amelynek kapcsán Bölcsőink úgy értelmezték a „lakjam közepeztük”² versrészletet, miszerint annak valódi jelentése, hogy Isten minden egyes zsidó lelkében lakik.²

Az „olaj” – a Tóra legbecesebb titkainak szimbóluma

2. A Tórában három szintet különböztetünk meg: a víz, a bor, és az olaj^d spirituális szintjeit. A *nigle*, tehát a Tóra kifejtett részét (gyakorlati tanításait) a vízhez szokás hasonlítani.^c A *rázint*, tehát a Tóra ezoterikus részének a misztériumaira a bort használjuk analógiaként, míg a *rázin dö-*

^a 2Mózes 27:20.

¹ *Mönácho*t 86a.

[Miután az olívát felszedték, összezúzták (a földre „verték”) majd a kosárba helyezték: az ebből kiszivárgó olaj volt az első fajta olaj: tiszta olaj, mentes bármilyen üledéktől. Ugyanezt az olajat aztán gerendával préselték tovább, s az ebből kiszivárgó olaj volt a második fajta. Ezt követően ezt az olajat kivették a présből, a maradék olívát pedig tovább sajtolták és préselték, és ebből nyerték ki a harmadik fajta olajat. Ezek közül csak az első fajta volt alkalmas a menóra meggyújtásához, míg a többi étel-áldozatként volt használható. Lásd még Rási a 2Mózes 27:20-ra.]

^b A *miskán* szó a sivatagban felhúzott hordozható szentélyre utal, míg a *mikdás* inkább specifikusan az állandó jelleggel Jeruzsálemben fennálló Szentélyre. Ezen meghatározások halachikus jelentőséggel bírnak, úgyhogy a Talmud szükségesenke találta hangsúlyozni, hogy ettől még van párhu-

zam a két fogalom között, sőt azok felcserélhetők: „A *miskán mikdás*nak, míg a *mikdás miskán*nak neveztetett.” Lásd *Éruvin* 2a; *Sávuot* 16b; és *Toszáfot* ugyanott. Lásd még a kommentárokat a 2Mózes 25:8-hoz, a *miskán*, *mikdás* és *ohel móéd* (találkozás sátra) kifejezések taglalására – úgy ahogy mind a három a Szentély sátorra volt alkalmazva.

^c 2Mózes 25:8.

² Lásd még korábbról *Trumá* 7. bekezdés vége és 13. lábjegyzet.

^d Lásd *Táánit* 7a.; Midrás *Dvárím rábá* 7:3. (és a párhuzamos passzusokat) a Tóra és a víz, valamint a bor és az olaj analógiáira.

^e „A Tórát a vízhez szokás hasonlítani, ugyanis csak úgy mint a víz, amely egy magasabb szintről egy alacsonyabbra ereszkedik, a Tóra szavai is csak az alázatosban maradnak meg...” (*Táánit* 7a.; lásd még Maimonidész, *A Tóra-tanulás szabályai* 3:9., és *Tánjá* 4. fejezet). Ez általában véve utal a teljes Tórára, a Tóra testére, a Tórára, amely an-

rázint, avagy a Tóra titkainak a titkát, vagy más szóval a Tóra belső misztériumait, az olaj szimbolizálja.^f „Az olaj a bor felszínén lebeg”.³ Bölcsseink ezen megállapítása szimbolikusan azt is jelenti, hogy az olaj magasabb spirituális szintet képvisel, mint a bor.

A Tóra valamennyi aspektusát egyrésztől egy általános, mindent átfogó módon kell megközelíteni, másfelől pedig egy specifikus, partikuláris módon. Utóbbi megközelítésben pedig az olajat nem csak önmagában véve, általánosan lehet értelmezni, hanem annak három specifikus szintre tagozódásában is, három különböző olajnak a szintjén, amelyek: az olaj vize, az olaj bora, és az olaj olaja.

Ebből következik, hogy a haszid filozófia, tehát a *pönimiut háTorá* (a Tóra belső, ezoterikus része), tehát a Tóra olaja ugyancsak magában foglalja a Tóra valamennyi részét. A Rebbe, az apósom ennek értelmében mondta, hogy a haszid filozófiában ugyancsak fellelhető a *muszár* (moráletikai okítás) és a *chákirá* (vallásfi-

lozófiai bölcselet) – csakhogy mind a haszid filozófia megközelítésében.

Az olaj, a haszid filozófia, amely mindent átítat

3. Az olaj a következő előnnyel bír a vízhez és a borhoz képest: a víz és a bor mindig csak azon a helyen van, ahol éppen van. Azaz, azon nem terjeszkedik túl. Az olajat illetően azonban, a Tórában törvény mondja ki, hogy az mindig tovább burjánzik,^g azaz ha valamire rákerül, akkor azt minden zezugában összekeni.

Ugyanez igaz a spirituális valóságra vonatkozólag is. Ha kizárólag *niglet* tanulunk, az ugyan felruházhat minket Tóra tudással, de ugyanakkor azzal járhat, hogy a Tórától továbbra is külön álló entitásként tekintünk magunkra.⁴ A *rázin dörázin* tanulása, ami napjainkban a haszid filozófia tanulmányozását jelenti, egyfajta olajként van ránk hatással. Egész lényünkben keresztülhaladva teljesen belénk hatol, egészen addig a pontig, hogy az minket és a

nak kifejtett (exoterikus) szintjén adatott. (Még specifikusabban, részletezettebb módon azonban, a „víz” időnként a *pönimiut háTorára* utal; lásd *Likuté szichot*, 1. kötet, *Miké* 13. lábjegyzet – utalva a *Likuté szichot* 4. kötetére, 1278–1312 oldalakon elszórva.

^f A bor és az olaj a szőlőben és az olívában takarva rejlik, ezzel implicit módon utalva a Tóra rejtett (ezoterikus; *rázin*-titkok) részére – a Tóra lelkére (lásd még *Eruvin* 65a., hogy a bor a *szodhoz* (titok) kapcsolódik). Csak úgy, ahogy az ember lelkén belül különbséget teszünk maga a lélek, és a „lélek lelke” közt, a Tóra lelkével is így teszünk: a bor az maga a lélek [egészében véve], míg az olaj a „lélek lelke,” annak magja és esszenciája. Lásd *Zohár* 3:39a.; *Kuntresz injáná sel Torát háchászidut* (*On The Essence of Chassidus*), 7. fejezet; a

bor és az olaj, valamint azok különböző szintjei közti különbség még részletesebb taglalásához. A kabbala terminológiájában a bor a *Biná* szférájával egyenlő, a takart világgal – *Zohár* 3:127a., míg az olaj az ennél magasabb szinten lévő *Chochmá* szférájának felel meg, amely a *biná* esszenciáját és magját képezi – *Zohár* 3:34a. Ennek értelmében a bort *rázin*nak hívjuk, amely a Tóra titkainak az általános kategóriáját fedi (*jájná sel Torá* – a „Tóra bora”; lásd még *Zohár* 3:39a.), és az olajat pedig *rázin dörázin*nak – a Tóra titkainak az esszenciája és magva.

³ *Tövl jom* 2:5. [Lásd *Sábát* 5b; és *Kuntresz injáná sel Torát háchászidut*, 50. lábjegyzet.]

^g Lásd *Chulin* 97a.; *Sulchán áruch*, *Jore deá* 105:5.

⁴ Lásd *Torát háchászidut* (*On the Teachings of Chassidus*) 18. fejezet.

Tórát egyetlen közös entitássá változtat, hasonlóan a kőtáblákba vésett betűkhöz.^h

A haszid filozófia olaja – az ima alázata

4. A *menóra* meggyújtásához használt olaj, amint azt már feljebb mondtuk, az első olajból, tehát az olaj olajából kell, hogy történjen.

Különbséget kell tennünk a *pönimiut háTorá* és a *nigle* általános kategóriái között. A Tóra *nigle* része az emberi intellektusban ölt testet,ⁱ és éppen ez az, ami lehetővé teszi a túlzott egó, illetve az önértéktesség jelenlétét. A *pönimiut háTorá* ezzel szemben az Istenséggel foglalkozik, és a világ Istennel szembeni alárendeltségével, amely természetesen nem sok helyet hagy az egó és túlzott önértéktesség kialakulására.

Ugyanez a differenciáltság áll fenn magán a *pönimiut háTorán* belül is, tehát az olaj vize és bora, illetve az olaj olaja között lévő különbséget illetően. Ugyanis a *pönimiut háTorá* is olyan módon adatott, hogy azt az emberi értelem segítségével lehet megközelíteni.^j A megértésnek és az intellektusnak ezen aspektusa tehát, az olaj vízének és borának a kategóriájába esik. És ezért kap fontos hangsúlyt, hogy szükség van az „olaj olajára” is, „törött faolajat a világitásra” – azaz jelen kell lennie a *bitulnak* (önmehtagadásnak, egó legyűrésének) a *pönimiut háTorában*, amely előidézésének első lépcsője az ima Isten-szolgálat.^k

(5719–1959. *Szimchát bét hásoévá szicháiból gyűjtve*, 5712–1912. *Chánuká*)

^h Vannak olyanok, akik példásan prédikálnak, de nem jól cselekednek...” (*Chágigá* 14b.). Lehet úgy is Tórát tanulni, hogy az illető érintetlen marad annak tanításától és inspirációtól. Az ilyeneknek a Tóra csupán akadémikus kutatás tárgyát képezi. Ez nyilvánvalóan szemben áll a Tóra valódi céljával, hogy „tanítson” (*Zohár* 3:53b.), és hogy „megtanítsa az embert a helyes úton járni, hogy tanácsot adjon neki, hogy miként fordulhat vissza Mesteréhez” (*Zohár* 3:260a.; lásd *Likuté szichot, Bevezető*, 1. kötet, xiv-xv. oldalak közt elszórtan), egészen addig a pontig, hogy a Tórával nem egyesül, s gondolatában, beszédében és cselekedetében is annak tanításait tükrözi majd vissza. Ezen egység, „amikor az ember maga válik Tórává” a [kőtáblákba] vésett betűk elméletében is megjelenik. Amikor betűket írunk, vagy nyomtatunk, a tinta, és az anyag, amire írunk két különböző entitást képviselnek – azonnal egyesülnek, de még különálló, és külön választhatók; még nem egyesültek. Amikor vésünk azonban, a betűk végső soron egygyé válnak az anyaggal, amibe bele vésettek. Lásd *Likuté szichot*, 1. kötet, *Chájé Szará* 10. bekezdés.

ⁱ Lásd még *Bává möciá* 59b: „»[A Tóra] nem az égben van« (*5Mózes* 30:12.)... A Tóra már a Szi-

náj-hegyen oda adatott; nem hallagtunk [a Tóra törvénykezésébe beleszólo jelenkori] égi hangra, hiszen Te magad Isten sok ezer éve leírtad a szináj hegyen kapott Tórába, hogy »a többséget kell követni« (*2Mózes* 23:2)”. Az emberi értelem (természetesen csak a Tóra alap-elveit követve) ennél fogva szerepet kap az értelmezésben.

^j Lásd *Kuntresz injáná sel Torát háchászidut* 1. fejezet 4. tétel, és a *Kiegészítések*. Lásd még *Mystical Concepts in Chassidism*, Előszó a harmadik kiadáshoz, különösen a 6–7. bekezdések.

^k Az imádság a *bitult* szimbolizálja, az Istenhez fordulást, és a hozzá való kapcsolódást – „Tudni, hogy ki előtt állunk” (lásd még korábban *Jitro* 13. bekezdés). Ennek kell az első dolognak lennie minden nap, az ember Isten-szolgálatának eleje és alapja (lásd még korábban *Trumá* 9. bekezdés, valamint *Likuté szichot*, 1. kötet, *Noách* 5. bekezdés), és tilos az embernek saját magán céljait hajszolnia, mielőtt el nem mondta volna imáját (*Brácho*t 14a.; *Sulchán áruch*, *Orách chájim*, 89. fejezet). Ezen elvet követve, mi is elérhetjük a „törött faolajat a világitásra” állapotát – azaz amikor a Tóra olaja hatol be és világitja át teljes önünket.

II.

Az Isten-szolgálat intimitása

Miért utolsóként van megemlítve az aranyoltár?

5. A *Tecávé* hetiszakasz vége felé, a Tóra az arany oltár megépítésére ad utasítást.¹ A Tóra kommentárjai a következő kérdést teszik fel ezzel kapcsolatban: az arany oltárt már az előző hetiszakaszban, a *Trumában* kellett volna számba venni, a *miskán* többi eszközével egyetemben, ugyanis a *sulchán* (arany asztal a bemutatásra váró kenyérrel) és a *menóra* is ott kerül tárgyalásra, amelyek az arany oltárral együtt a Szentély Sátorban?^m Vajon miért csak a *miskán* szolgálatok bemutatását követően, a *Tecáve* hetiszakasz végén tűnik fel a Tórában az arany oltár?

Az aranyoltár és a füstölőszer áldozata, a szolgálat legmagasabb szintje

Erre a kérdésre az a válasz, hogy valójában a Tóra ezzel a sorrendiséggel arra utal, hogy a különböző *miskán*-szolgálatok valódi, végső célja, a füstölőszer bemutatása az arany oltáron.^m Mivel a füstölőszer elégetésére, csak az erre a feladatra kiválasztott kohén-pap nyerhetett belépési engedélyt, így ő abban az időben teljesen egyedül volt ott Istennel. Ennek értelmében mondja a Jeruzsálemi Talmud,⁵ hogy

a „senki se legyen a gyülekezés sátrában, mikor bemegy...”ⁿ vers valójában arra utal, hogy „még azok se, akikről írva van, hogy *arcuk alakja pedig ember-arc* azaz a szolgálattelvő angyaloké^o, még ők sem léphetek be a Szentély csarnokába, amikor ott a kohén a füstölőszer bemutatását végzi” A *miskán* összes szolgálata közül, a füstölőszer arany oltáron való elégetése volt az egyetlen, amely során a szolgálatot teljesítő kohén teljesen egyedül volt Istennel; és akkor ott nyugodott a *Sechiná*.

Nyilvánosság nélkül tenni, egyedül lenni Istennel

Fentiek a mi napi Isten-szolgálatunkra vonatkozólag is útmutatóként szolgálnak. Az Isten-szolgálat legmagasabb, leg-tökéletesebb szintje, amikor általánosan a Tórát és a parancsolatokat, kiváltképpen a *cödaka micváját* úgy teljesítjük, hogy nem kérünk hozzá mindenféle közönség asz-szisztálását. Nem úgy mint egyesek, akik fényképeket készítenek róla, és beteszik az újságba, hanem bizony az jótetteknek *mátán bászeter* módján kell történnie, névtelenül adva^p – hogy senki se szerezzen róla tudomást, Istent és saját magát leszámítva. (5715–1955. *Ádár 5. napjának szichájából*)

¹ 2Mózes 30:1-től: „És készíts oltárt a füstölőszer elégetésére...és vond be azt tiszta arannyal...”

^m „Kijelölt sátor” vagy „Találkozás sátra”; – lásd Rási a 2Mózes 25:22., 29:43. és 30:36-hoz – a *miskán* egyéb szinonimájaként (lásd még korábbirol, b lábjegyzet).

^m Lásd *Midrás Tánchumá, Tecáve* 15.; *Zohár* 2:218b., 3:5b., 11a., 34a., és még más helyeken.

⁵ *Jomá* 5:2.

ⁿ 3Mózes 16:17.

^o *Jechezkél* 1:10.

^p A szegényeknek adott anonim ajándék a *cödaka micváján* belüli legnagyobb érdemek egyike; lásd *Bává bátrá* 9b. és 10b.; *Sulchán áruch, Jore déá* 249:7–8.

III.

Az anyagban rejlő spiritualitás

A tűzben készült menóra

6. Bölcsseink tanítják, hogy amikor a *mis-kán* berendezéseit tervezték és a menóra elkészítéséhez értek, Mózes tanácstalan volt mitévő legyen – nem tudta, hogy miként készítse el azt. Isten erre azt mondta neki, hogy vesse az aranyat tűzbe, és a menóra saját magától elkészül majd.^q

Miért volt Mózes bizonytalan a Menóra készítésében?

Ez a történet több kérdést is felvet. Miért különbözött a menóra olyannyira a többi berendezéstől, hogy Mózes a többi berendezést tudta, hogy hogyan kell elkészíteni, de a menóránál elbizonytalanodott? Sőt a kérdés még nagyobb hangsúlyt nyer, annak ismeretében, hogy Mózes már korábban látta a menóra látomását az égben, ahogy azt az Írás is közli velünk: „az ő mintájuk szerint, amely neked mutatott”^r, akkor hát hogyan lehetséges, hogy nem tudta az elkészítés módját?

A *miskán* építésének két előfeltétele

7. Fentebb felmerülő kérdésre a választ könnyebben megérthetjük, ha először a *miskánnak* és a berendezéseinek általános jelentőségét vizsgáljuk meg.

Amikor a *Trumá* hetszakaszban a *miskán* és berendezéseinek elkészítéséről

van szó, a Tóra egy általános bevezetővel indít: „Szólj Izrael fiához, hogy hozzanak nekem...”^s Ebben két részlet kerül megemlítésre: a) „Szólj Izrael fiához”; és b) „hogy hozzanak nekem...”. Ezen két feltétel teljesültével kezdhethünk neki a *miskán* megépítésének.

Miként válhat a fizikai létezés a szentség részévé?

8. A *miskán* anyagi dolgokból épült fel: aranyból, ezüstből, rézből, és még más egyebekből.^t Más szóval, fizikai dolgokat használtak arra, hogy szentélyt építsenek az Örökkévalónak.

Ez azonban felvet egy kérdést: miként lehet egy fizikai dolgot Szentélyé alakítani? Az világos, hogy a Tóra tanulásán, imádságon és hasonlókon keresztül létre lehet hozni a szentséget; de miként lehet ugyanezt megteremteni fizikai dolgokon keresztül?

A dolog még inkább magyarázatot kíván, annak tükrében, hogy jól ismert doktrína, hogy az istenségnek a szentélyben való alászállása, magasabb spirituális szintet képviselt, mint amelyet akár, az isteni fény a felsőbb világokban. A felsőbb világokban ugyanis az istennek csak a tükröződése van jelen, míg a Szentélyben az isteni esszencia lakozott, maga az Örökkévaló.^u

^q *Midrás Szifré* a *4Mózes* 8:4-hez. *Midrás Tánchuma*, *Beháálotchá* 3., *Bámidbár rábá* 15:4., Rási a *2Mózes* 25:31-hez és 25:40-hez és a *4Mózes* 8:4-hez. Lásd még lejjebb, ee lábjegyzet.

^r *2Mózes* 25:40 (lásd *Midrás hágádol* uo.) és *4Mó-*

zes 8:4 (lásd *Szifré Zutá* uo.); és Rási uo.

^s *2Mózes* 25:2.

^t Uo. 3-tól.

^u Lásd *Tánjá* 36. fejezet, és uo. 51–53. fejezetek.

Az istenség Szentélyben megnyilatkozó szintje: az „az összeférhetetlenségek együtt-hordozója”

9. Az isteni esszencia ezen lakozása, legintenzívebben a Szentek szentjében manifesztálódott. Ottani jelenléte olyan erős volt, hogy az még az emberi szem számára is nyilvánvaló volt, abban a megmagyarázhatatlan jelenségben, hogy a Szentek szentjében, „a frigyszekrény nem foglalt el mérhető teret.”^v Ez egy olyan történet, amit csak is a felfoghatatlan és mindenható isteni esszencia aspektusából megközelítve lehet elképzelni és értelmezni.

Az istenséget illetően megannyi szintet különböztetünk meg egymástól:

a) létezik az istenségeknek a természetben, anyagi dolgokban testet öltött

^v Lásd *Jomá* 21a., hogy a nagy csoda a Szentélyben az volt, hogy a hely, amin a frigyszekrény állt, „mértéken kívül esett” azaz nem foglalt el semennyi helyet. A Talmud ezt a *Mögilá* 10b-ben (valamint lásd még *Bává bátrá* 99a.) a következő módon magyarázza: a Mózes készítette frigyszekrény minden oldalán tíz *ammányi* üres hellyel volt körülvéve. Az *IKirályok* 20. mondja, hogy az elválasztás belső oldala, más szóval a szentek szentje „hús *ámá* hosszú, és hús *ámá* széles” volt. Ha a szentek szentjének teljes mérete hús *ámá*szor hús *ámá* volt, még akkor is ha a frigyszekrény is oda lett helyezve, még mindig maradt egy huszszor húsas (tíz *ámá* a frigyszekrény minden oldalán) terület, ebből következően pedig a lehető legcsodálatosabb (és az emberi értelem számára fel nem fogható) módon, a frigyszekrény úgy volt ott, hogy közben semmi helyet sem foglalt. Ez tehát a végtelennek és a végesnek volt a csodálatos egyesülése: amikor a tér feletti létezés a térdimenziójába manifesztálódik.

^w Isten, habár rejtett módon, de a természetben is testet ölt, amint azt az *Elohim* Isten név is jelzi, aminek a számértéke megegyezik a *tevá* (természet) héber szó számértékével (*Párdész rimonim* 12.2.; *Résit chochmá*, *Sáár áhává*, 8. fejezet eleje és

megnyilvánulása;^w

b) létezik az a szint, amelyen keresztül az istenség teremt, léteztet;

c) az istenségnek létezik az a szintje is, amely ezen teremtő szint felett áll;

d) és végül, még ennél is magasabb szinten van a *nimná hánimnáot* „az összeférhetetlenségek együtt-hordozójának” szintje. Ez a „mindenkorlátot meghaladó” Egyetlenség szintje.

(Számos vallás filozófusunk úgy tartja, hogy magának a lehetetlennek is van egy állandó, Isten által megszabott természetű. ^x Végző soron azonban, amint azt a haszid filozófia és a kabbala is magyarázza, Isten nem más mint a *nimná hánimnáot*.)⁶ A Szentek szentjében pedig Istennek ezen aspektusa öltött testet – a

11. fejezet végéhez közel; *SLÁ*, *Sáár háotiot*, *Ködusá* kezdő szóval és uo. *Mászechet Sávuot*). Lásd *Cháchám Cvi* responsum 18. fejezet; és *Tánjá*, *Sáár hájichud voháemuná* 6. fejezet.

^x Lásd Szádjá Gáon rabbi, *Emunot vödóet* 2:13.; Maimonidész, *More növochim* 3:15.; Jozsef Álbo rabbi, *Ikkárim* 1:22. Ezen források taglalják, hogy kétféle *nimnáot* (lehetetlenség) létezik: a) Az, ami esszenciálisan lehetetlen, vagy abszurd (pl.: az egész világot egy pecsét gyűrű mélyedésébe helyezni, anélkül hogy a világot lekicsinyítenénk, vagy a pecsét gyűrűt megnagyobbítanánk; vagy, hogy egy és ugyanazon entitásnak két egymással ellentétes tulajdonsága legyen, illetve hogy egy és ugyanazon témában egyszerre két egymással ellentétes érvelés kapjon helyet; stb.) Az ilyenekről mondják azt, hogy még akkor sem tudjuk őket elképzelni, ha azok megtörténtét Isten lehetővé teszi. b) Azok, amelyek a természet törvényei szerint ugyan lehetetlenek, de elképzelhető, hogy Isten lehetővé teszi azokat (pl.: a halottak feltámasztását, vagy, hogy egy ember képes legyen megenni negyven napon és éjjelen át, étel és folyadék nélkül; stb.).

⁶ Lásd Salamon ibn Áderet (RÁSBÁ) responsuma, 418. fejezet, *Ákédá*, 80. kapú; *Cemách cedek*, *Széfér*

tér, ami túlmutat a tér dimenzióján, „az összeférhetetlenségek együtt-hordozója”, a *nimná hánimnáot*.^y

Miért Jeruzsálem felé imádkozunk?

Ez arra is magyarázattal szolgál, hogy miért minden ima a Szentek szentje által száll fel – amely nem más, mint „az ég kapuja”.^z Írva van „imádkoznak hozzád országuk felé”^{aa} – amiből azt tanuljuk, hogy a világ összes zsidója Izrael felé imádkozik, akik Izraelben vannak, azok Jeruzsálem felé imádkoznak, azok akik pedig Jeruzsálemben vannak a Szentély felé imádkoznak, míg végül, akik a Szentélyben vannak, azok a Szentek szentje felé fordulva imádkoznak.^{bb}

Ez azért van így, mert az imádság az ember földi igényeihez kapcsolódik. Ezeknek az igényeknek a nagy része fizikai jellegű szükségletek, amelyek fent, a tisztán spirituális valóságokban semmilyen jelentőséggel sem bírnak. A Szentek szentjében azonban, ahol maga az isteni esszencia manifesztálódott, az „összeférhetetlenségek együtt-hordozójának” a szintjén lehetséges a legalsóbb fizikai és a legmagasabb spirituális szintek egyesülése.

A rejtély, amire még Salamon se tudta a választ

10. Fentiek egy kérdést vonnak maguk

után: hogyan képesek a fizikai entitások szentséggé alakulni, olyan szentséggé, amely meghaladja még a legmagasztosabb szinten lévő spirituális világokat is?

Ezt a kérdést már Salamon király is rejtélynek találta: „Nézd, a mennyek és a mennyek mennyei sem tudnak megtartani; hát akkor hogy tudna a ház, amit én építettem!”⁷ A „mennyek” és a „mennyek mennyei” kifejezés egy emelkedett szintre utalnak (melynek részletei a haszid filozófiában kerülnek kifejtésre); de még így sem képesek az isteni esszencia fogadó edényeként működni. Akkor miképpen tudná a fizikai elemekből felépült Szentély háza a Végtelen *Éjn Szof* esszenciáját befogadni?⁸

Az isteni esszencia és a fizikai egy egységet alkot

11. Az Írás ennek értelmében mondja, a „szólj Izrael fiaimhoz” és a „hozzanak nekem felajánlást” bevezető frázisait.

A *Tánjá* a *Zohárra* hivatkozva⁹ kommentálja ezt a verset a következőképpen: a תרומה (*trumá*) szóhoz még egy ו (*váv*) betűt kellett volna hozzá illeszteni, hogy ותרומה (*utrumá*) legyen belőle, amely így azt jelentené, hogy „vegyenek engem és egy áldozatot”? Majd azt válaszolja erre a kérdésre, hogy valójában ezek mind egy és ugyan-

háchákirá 68. oldal; *Vötáhér libénu* 5677.

^y Ezen téma további taglalásáért lásd *Likuté szichot*, 3. kötet 904. oldaltól, és 4. kötet 1044. oldalról.

^z *1Mózes* 28:17; lásd ott Rási, és *Pirké dörábi Eliezer* 35. fejezet.

^{aa} *1Királyok* 8:48.

^{bb} *Bráhot* 30a.; *Sulchán áruach*, *Orách chájim* 94:1–2. Lásd *Likuté szichot*, 3. kötet 903. oldaltól.

⁷ *1Királyok* 8:27.

⁸ Mindezek a *Háomnám* 5643-ban kerülnek tárgyalásra, lásd ott.

⁹ *Tánjá* 47. fejezet; *Zohár* 2:140b.

[*2Mózes* 25:2. úgy lett interpretálva, hogy azt jelenti, „hogy hozzanak nekem”, azaz maga az istenség (lásd még korábban, *Trumá* 6. és 11. lábjegyzetek). Ebben az esetben a *trumá*, egy hozzá adott pluszt jelent, így ennek értelmében a verset

azt jelentik. Vagyis a tizenhárom vagy tizenöt felsorolt felajánlás tétel,^{cc} habár mind anyagi kellékek, ennek ellenére egy egységet alkotnak a „nekem”-mel, magával az isteni esszenciával. A fizikai anyag teremtése az isteni esszencia által jött létre,¹⁰ azzal a ténnyel együtt, hogy a benne rejlő isteni energia is takarásban maradt. Ebből kifolyólag pedig lehetséges a Szentélyt pusztán fizikai tételekből, tárgyakból megépíteni, ugyanis tulajdonképpen nem kell mást tenni, csak előhívni az isteni esszenciát a takarásból, hogy az megnyilvánult formát öltön.

Az isteni esszenciát

Izrael lelkei tudják előidézni

A második feltétel a „szólj Izrael fiaihoz.”

úgy kell olvasni, hogy „vegyenek engem és egy áldozatot.”]

^{cc} Lásd még korábbirol, *Trumá* l. lábjegyzet.

¹⁰ *Igeret hákodes* 20. bekezdés.

¹¹ [2Mózes 21:2.] Lásd *Torá or*, *Mispátim* 74a. oldaltól; *Vöéle hámisspátim* 5711.

[Izrael lelkei általában három csoportba szokás sorolni, amikre a *Jeremiás* 31:26-ban találunk utalást: „bevetem Izrael házát és Jehuda házát ember magvával (*zerá ádá*m) és barom magvával (*zerá böhé*má).”] A *zerá ádá*m azon emelkedett lelkeket jelenti, amelyek az *Ácilut* magasztos világában gyökeredznek. Ezekről van írva, hogy „láttam már magasztosabb embert, és számuk igen kevés” (*Szukká* 45b.; lásd *Tánjá* 10. fejezet). Az ő különbségük jele, a *dáát* lélek ismérv tulajdonsága, Isten tudásának a behatolása, egészen addig a pontig, amíg tudásuk teljes lenyomata nem lesz érzékelhető (és amint a *dáát* kifejezését határozza meg a *Tánjá* 3., 42. és 46. fejezete; lásd még *Mystical Concepts in Chassidism*, 3. fejezet 3:4.; *dáát* kezdő szóval). A *zerá böhé*má azok a lelkek, amelyek az alacsonyabb valóságokban gyökeredznek, a *briá*, *jöcirá* és *ászijá* világában. Ők szintén birtokolják a

Korábban mondtuk, hogy mind „egy és ugyanaz” és csak láthatóvá kell tenni a fizikai és isteni egyezőségét. Mindazon által, a fizikai entitásokban benne rejlő isteni esszencia manifesztációját csak Izrael lelkei képesek előidézni, mivel az isteni esszencia (*Ácmut*) manifesztálódik bennük, ezzel képessé téve őket annak megragadására.

A lelkek esszenciájának feltárása

Mózes által történhet

Ez összhangban van az „és ha vásárolsz héber szolgát”¹¹ magyarázatával: a *briá*, *jöcirá* és *ászijá* lelkeit – *zerá böhé*má (az ökor magvai) – fel lehet tölteni a *dáát* minőségével, mivel a) már gyökerükben magukban hordozzák annak minőségét,

dáát tulajdonságát, ám csak egy viszonylag felületes szinten. Képesek megerősíteni, és intellektuális szinten tudni, hogy az embernek mit kell tudnia és felismernie [„Tudd meg ma és vedd szívedre...” (5Mózes 4:39.); „Ismerd meg atyád Istenét...” (1Kronikák 28:9.)], de azt nem érzékelték teljesen annak a személyes szintjén. Innen a *böhémá* analógiája: az ökor lát és hall, de híján van a *dáát*nak, tehát a tudásnak, érzékenységnek. A célkitűzés az, hogy a *zerá böhé*má is inspirációt nyerjen és egyesüljön a megfelelő *dáát*tal. Ezen cél pedig elérhető, ugyanis *zerá böhé*má lelkei eredetének végső forrása ugyanaz mint a *zerá ádá*mé, csak éppen az ő lelkük szikrái alacsonyabb szintekre ereszkedtek le. Ebből következően, a *zerá böhé*má rendelkezik az alapvető potenciállal az ideális *dáát* eléréséhez, azonban ennek a potenciálnak szüksége van némi megerősítő tevékenységre, hogy valóságot nyerjen. Ezen tevékenységre utalunk *kinján*ként. A *kinján* (vásárlás vagy szerzés aktusa) nem kreatív, új entitást eredményező aktus. Ebben az esetben csupán annyi történik, hogy egy dolog feletti tulajdonjog egyik emberről a másikra száll. Ehhez hasonló módon, a *dáát* potenciáljának a realizálása valójában semmi újat nem hív életre,

így azt csak felszínre kell hozni. Ez már a „*ki tikne*”, „*ha vásárolsz*” szavakból is következik; ugyanis a *kinján* (vásárlás) nem valamilyen új dolog előidézését jelenti, hanem csak egy olyan dolognak a manifesztációját, ami egészen eddig takarásban volt. b) A *dáát* minőségével való felruházást pedig csak Mózes által lehet elérni, ugyanis ő volt a „mert vízből húztam őt ki^{dd} színtjén.

Ez azt jelenti, hogy bár gyökerét tekintve mindegyik lélek rendelkezik a *dáát* minőségével, így azt csak a felszínre kell hozni – amint azt feljebb magyaráztuk; azonban ezt a fajta megnyilvánulást csak olyan valaki idézheti elő, akiben ennek a fajta minőségnek a meglétéhez kétség sem férhet. Ugyanez vonatkozik a mi

kontextusunkra is. A fizikai tárgyakat az isteni esszencia fogadására alkalmas edényekké lehet formálni, ugyanis gyökerüket tekintve, azok már a „*nekem*”-ből (az isteni esszenciából) erednek, de ezt a manifesztációt Izrael lelkei idézik elő, mert az isteni esszencia bennük ölt testet.

Menóra: Hogyan lehet a fizikai aranyból isteni fény?

12. Ezek alapján már érthetővé válik, hogy Mózeset miért kizárólag a *menóra* elkészítése ejtette gondolkodóba. A *menóra* aranyból készült, és azt a célt szolgálta, hogy világosságot hozzon a sötétbe – mindezt olyan módon, hogy az „bizonyosságul szolgáljon a világnak, hogy a *söchiná* Izrael népén nyugszik”.¹² Mózeset

ugyanis ekkor egy már létező dologról beszélünk, amit már csak felszínre kell hozni, hogy valóságot nyerhessen.

Másfelől, ahhoz hogy ezen két szint kapcsolódjon egymáshoz, egy kötelék kell legyen kettejük között: valaminek az életre hívását, csak egy olyan valami vagy valaki tudja eredményezni, ami már kezdettől kapcsolódik hozzá – egy aktív, létező ok, ami kapcsolódott a *dááthoz*, így képes azt felszínre hozni a lehetséges alacsonyabb szintjén. Jelen esetben, ezen aktív ok, kiváltó, nem más mint Mózes, aki maga is a *dáát* eljónban (felső tudás) gyökeredett. Mózes, vagy minden generáció Mózesei (lásd még korábban *Bo* vi és vii lábjegyzetek), vagy „Mózes kollektív lelke, amely ott szunnyad minden egyes zsidó lelkében” aspektusa (lásd *Tánjá*, 42. és 44. fejezet), így az elő tudja idézni ezen potenciál felszínre bukását, feltöltve minden zsidót a megfelelő *dáát* tulajdonságával, „hogy megismerjék az Örökkévalót, mindegyik az egyéni lelki képességének és fenti gyökerének megfelelően.”

Éppen ezért hívták Mózeset *roe neemánnak*, vagy arámiul *ráijá möhemnáknak*, a hűséges pásztornak (*Zohár* 2:20b-től; és lásd még Midrás *Smot rábá*

2:2–3.). A *roe* szó gyöke a *ráá*, ami annyit tesz etetni, tartani; a *neemán* pedig az *emunára* utal ebben az esetben – azaz a hitre. A mi kontextusunkban tehát, Mózes ezen tulajdonsága, mint *roe neemán* egyben a *roe emuná* (*Zsoltárok* 37:3.) tulajdonsága is – azaz fenntartani, táplálni minden zsidóban a megfelelő hitet (és ahogy a *Tánjá* 42. fejezete definiálja etimológiai alapon az *emuná* kifejezést, az edzést, megerősítést jelent). Lásd *Torá or* hosszabban, valamint *Tánjá*, 42. fejezet.]

^{dd} *2Mózes* 2:10. Ezen vers misztikus interpretációjában ősi világokra és spirituális szintekre utal – a „*tohu világára*” vagy az „első *smítára* (hetedik év)” – amely teremtésünket előzte meg, a „*tikun világot*” vagy a „második *smítát*”, mind sorrendben, mind spirituális szintjét tekintve.

Mózes lelke a „vízből lett kimerve”, azaz a *tohu* valóságából, amely aztán a *tikun* világába helyzetett letébe, hogy segítse utóbbit azon különleges tulajdonságokkal, amelyeket [lelke] forrásának köszönhetően birtokol. Lásd *Torá or*, *Smot* 51d. oldal. Lásd még *Mystical Concepts in Chassidism*, 7. és 9. fejezetek ezen kifejezések és belőlük fakadó következmények magyarázataért.

¹² *Sábát* 22b.

is éppen ez bizonytalanította el: miként lehet egy ilyen dolgot aranyból, és úgy egyáltalán fizikai dolgokból elkészíteni?

A fényt az Isteni esszencia biztosítja, az ember vesse tűzbe az aranyat!

Isten azt felelte neki: az ember valóban képtelen így elkészíteni, így azt az Örökkévaló készítette el aki számára pedig semmi sem lehetetlen. Ami azonban az emberi részről van megkövetelve, az, hogy vegye az aranyat, és vesse a tűzbe. Amikor az ember az aranyat tűzbe veti, az Örökkévaló menóra formájában önti azt ki, ami pedig a *miskán*ban fog ragyogni.^{ee}

A lelki szentélyünk mindig sértetlen marad

13. Korábbi alkalmakkor, már gyakran taglaltuk, hogy a Szentély elpusztítása csak a faszervezetre és a kövekre hatott. A zsidók szívében lévő Szentély azonban, ami a „*hogyan lakjam közepettük*”^{ff} megvalósulásában mindörökké sértetlen marad, minden időben, és minden körülmények között.^{gg}

Aranyunkat szívünk tűzébe kell vetnünk!

Amikor egy zsidó minden tulajdonát Isten Szentélyévé alakítja, Isten azt kéri tőle, hogy vegye az aranyát – legkedvesebb és legdrágább dolgát – és készítsen belőle menórát. Isten „*azt mondja neki*”:

„A Tóra tanulásod, az imádságait, és a parancsolatok amiket megtartasz – mindezek nem elegendek számomra. Azt szeretném, hogy fizikai dolgaidat is alakítsd a szentélyemmé.”

„Erre egyedül nem leszel képes” – mondja Isten – „*így én fogom megtenni. Azonban amit neked kell megtenned, hogy szíved tűzébe vedd az aranyat – ugyanis minden zsidó szívében ott ég az Örökkévaló iránti ragaszkodás tüze – és azt pedig én majd Szentéllé változtatom. Sőt, ez lesz bizony az, ami be fogja ragyogni fényével a világot, és szolgál majd bizonyosságul arra, hogy a *Sechiná* benned lakik.*

(5716–1956. *Chanuka szichájából*)

[A menóra nyugati ágának csodálatos módon sokkal tovább égett, mint annak többi ága, mesz-sze hosszabb ideig az olaj mennyiségét alapul vevő varakozásoknál, amely bizonyította, hogy az isteni jelenlét Izraelen nyugszik.]

^{ee} Lásd *Midrás Tánchumá, Beháálotchá* 3. és *Midrás Bámidbár rábá* 15:4., Rási idézetében a *2Mózes* 25:31-hez és *4Mózes* 8:4-hez: mivel Mózes elbizonytalanodott a menóra elkészítésével kap-

csolatban, Isten azt mondta neki: „*Vesd tűzbe tehetséged aranyát, és az magától kiforr*” – tehát azt maga az Örökkévaló fogja elkészíteni.

^{ff} Lásd még korábról, 1. bekezdés, és *Trumá* 13. bekezdés vége.

^{gg} Lásd még *Jomá* 56b.; *Midrás Tánchumá, Möcorá* 9.; Rási a *3Mózes* 16:16-hoz, azon jelenségre, hogy a *Söchiná* mindig Izrael közepette lakik, még akkor is, amikor tisztátalanok.

Purim kátán^{hh}

IV.

„Vidám szívnek mindig jó a lakoma” – Honnan fakad fizikai boldogságunk?

Kell-e lakomázni Purim kátánkor?

14. Mózes Isszerlesz rabbi, a RómÁ, a *Sulchán áru*ch, *Orách chájim*¹³ részében idéz két véleményt, azon kérdéssel kapcsolatban, hogy vajon szükséges-e *Purim kátán*t extra étkezéssel és örömmel ünnepelni. Végül is – figyelembe véve a szigorúbb véleményt – úgy határoz ezzel kapcsolatban, hogy valamennyivel gazdagítania kell a hétköznapi étkezéséhez viszonyítva, és azzal pesételi döntését, hogy amúgy sem baj, azöröm és a lakoma gyarapítása, mert „vidám szívnek mindig jó a lakoma.”ⁱⁱ

„Vidám szívnek mindig jó a lakoma”

Valójában magának, ennek a döntésnek a kapcsán is két vélemény van:

1) Az egyik szerint maga a döntés csakis a *Purim kátán*ra vonatkozik

2) A másik szerint a döntés magában foglalja a hónap tizenötödikét, azaz *Susán Purim kátán*-t is.^{jj}

Magának a RómÁnak a szavai az utóbbi megközelítést látszanak alátámasztani. A „vidám szívnek mindig jó a lakoma” ugyanis azt jelzi, hogy „mindig” amikor képesek vagyunk indokot találni a vigasságra, akkor ennek megfelelően is kell, hogy eljárjunk.

Amikor ennek megfelelően cselekszünk, azaz amikor oda fogunk figyelni, hogy bármikor, amikor csak képesek vagyunk örömünk mellett érvelni, tegyünk is így, ki fogjuk érdemelni azt, amit az Írás állít, nevezetesen, „vidám szívnek mindig jó a lakoma”¹⁴ megvalósulását.

A vidám szív, nagy elmét takar

15. A „vidám szívnek mindig jó a lakoma” vershez a Talmud¹⁵ a következő kommentárt fűzi:

„Ez az olyan emberre utal, akinek széleslátókörű a tudata”. Rási pedig ezt mondja¹⁶ a „vidám szív” jellemzőjét kommentálva: „Ez arra az emberre utal, aki elégedett a sorsával”.

^{hh} Szökőévben, mindig meg kell toldjuk az évet egy hónappal, nevezetesen a második Ádárral. Ekkor az első Ádárt (*Ádár rison*) számítjuk extrának, és a második Ádárt (*Ádár séni*) pedig az alapértelmezettnek, ami alatt *Purim* ünnepét és törvényeit kell megtartanunk. Ennek ellenére, első Ádár megfelelő napjain (a 14-en az általános *Purim*ért, míg a 15-en *Susán Purim*ért) is megemlékezünk a *Táchánun* imarész mellőzésén, valamint a böjtölés és gyászbeszéd tiltásán keresztül. Első Ádárkor ezeket a napokat *Purim kátán*nak

(kis *Purim*) és *Susán Purim kátán*nak (kis *Susán Purim*nak) hívjuk. A kérdés valójában az, hogy szükséges-e ezeket a napokat is ünnepként jelölni vagy sem.

¹³ 697. fejezet.

ⁱⁱ *Példabeszédek* 15:15.

^{jj} Lásd *Káf háchájim* 697:8.

¹⁴ *Példabeszédek* 15:15.

¹⁵ *Bává bátrá* 145b.

¹⁶ A *Példabeszédek* 15:15-höz.

A nagy elme a kulcsa a vidám szívnek
Ezen két értelmezés, nyilvánvalóan kapcsolódik egymáshoz, vagyis az az ember „elégedett a sorsával”, aki „széleslátókörű”. Más szóval a dolog sokban múlik a Gondviselés által vezetett személyes sorsán. Ha a Gondviselés kegyesen viseltetik irántunk, és minden szükségletünket megadja, akkor nem lesz aggodalmunk és módunkban áll „széleslátókörűnek” lenni. Azonban ha a Gondviselés ettől eltérően bánik velünk, akkor feltételezhető, hogy szorongások fognak gyötörni minket.

A Talmud értelmezésében azonban az, hogy „vidám szívnek mindig jó a lakoma”, egy széleslátókörű emberre utal, akinek éppen ezért mindig vidám a szíve, azaz ha valakinek széles látókörű elméje van, az képes minden körülmény között boldog lenni.

A nagy szükségletek a csekély értelemről fakadnak

16. Fentieket a Rebbe MáHÁRÁS egyik kommentárjának idézetében érthetjük meg, aki az Álder Rebbét idézi a következő liturgikus frázissal^{kk} kapcsolatban „nagyok a néped szükségletei, de kevés az eszük”: hogy miért nagyok a néped szükségletei – hát mert kevés az eszük!¹⁷

^{kk} Nöilá pijutja. Lásd Bráchet 24b.

¹⁷ Májim rábim 5636, 1. fejezet [Torá or, Vájislách 26c. oldal alapján.]

[Az itt felmerült téma fontossága még hatékonyabban tűnik ki az eredeti héber „dáát röchá-va” kifejezésen keresztül, ami szó szerint „széles” avagy „kiterjedt elmét” jelent, amely a „dáát köcárá” (csekély elme, avagy intellektus; szó szerint „rövid” vagy „szűk elmét” jelent) ellentéte.]

¹⁸ [5Mózes 21:12]. Lásd Likuté Torá, Tércé 37b. ol-

Ha több eszük lenne ugyanis, nem lennének a „néped szükségletei nagyok”.

A Talmud is ezt fejezi ki, amikor azt mondja, hogy amikor azt mondja a nagy elméjű ember, mindig vidám szívű, mivel semmiben sem szenved hiányt, mindene meg van, amire csak szüksége van.

A szükségletek a felfogásunk függvényei

17. Két megközelítés létezik annak kapcsán, hogy mi az összefüggés a „néped szükségletei” és a „a kevés az eszük” között.

a) Az embernek általában minden szükséglete megadatik fentről. Azonban amikor a luxust üldözi, nem csak hogy megbukik azoknak a megszerzésében, de még az eddig biztosított valódi szükségleteit is eljátszhatja ezzel. Isten ments!

A Rebbének, a *Cemách cedek*nek van egy hasonlata ezzel kapcsolatban: a ruhának mindig illeszkednie kell az ember méretéhez. Ha a ruha túl nagy, az nem csak hogy nem fogja segíteni a mozgását, hanem bizony éppen ellenkezőleg, az csak lábait „kelepcébe csalva”, akadályozni fogja járásában.

Ez hasonlóképpen működik a spirituális valóságban is – „nyírja le haját és igazítsa körmeit”;¹⁸ amikor az ember az

dal, interpretálva a „nyírja le haját és igazítsa körmeit, azaz különleges szofisztika megjelenése a hétköznapi dolgokban.”

Mind a haját a fejen, mind az ujjakon túlnövő körmeiket úgy tartjuk számon, mint felesleges, plusz dolgokat. A haj az agynak a túlcsondulása – *Zohár* 3:134a. és lásd még *Májim rábim* 5636, 44. fejezet – ezzel szofisztikát jelölve a mi kontextusunkban; a hosszú körmök nem csak a túlcsondulásnak jelei, hanem szimbolikusan egyfajta csatornát

anyagi ügyeit illetően próbál ravaszkodni, és elmerül a luxus iránti vágyaiban, az nem csak hogy nem fog az előnyére válni, hanem még károsan is fog rá kihatni.

18. Hogy mivel kezdődik ez a téves gondolkodás? A folyamat mindenekelőtt azzal kezdődik, hogy „és kevés az eszük.” Nem veszi figyelembe saját veleszületett természetét, spirituális állapotát, és így azt gondolja, hogy minden hozzá tartozik, hogy mindenre szüksége van. Ezért hajhász a luxust.

Ezzel szemben amikor „elméje nagy”, saját helyzetét is képes pontosan megbecsülni, így képes annak a tudatára is ébredni, hogy bármi amit kap, az Fentről érkezik, kizárólag Isten könyörületének érdemében. Ezt megértve pedig, nem fog többet panaszkodni, vagy egyéb vágyakat hajhászni, ugyanis meg fogja érteni, hogy mindene amije van, csakis az isteni könyörület attribútumából fakad.

A véges világi dolgok jelentéktelenek a nagy elme számára

19. b) Az, aki széles látókörű (nagy elméjű), nincs kiszolgáltatva az anyagi dolgok hívságainak. Az anyag definíciójából fakadóan határokkal övezett és korlátolt, így az nem képes lenyűgözni egy olyan valakit, aki széles látókörű. Az ilyen ugyanis ehelyett inkább a Tórát és a parancsolatokat fogja hajszolni, ugyanis a Tóra és a parancsolatok azok, amelyek nincsenek

kitéve az evilági létezés határainak és korlátainak, sem ugyanezen okból a felső világok korlátainak. Azok ugyanis a valódi végtelent testesítik meg, az igazi tágasságot. Ebből fakadóan pedig a nagy elme számára ez az egyetlen, aminek valódi jelentősége van.

A nagy elme nem veszi számításba az anyagi dolgokat, azok ugyanis semmilyen jelentőséggel sem bírnak számára. Az ilyen ember csak a spirituális értékekre összpontosít, s a fizikai dolgok csak annyiban számítanak nekik, amennyiben azok a Tórához és a *micvák*hoz, vagy ahhoz kapcsolódó dolgokkal kapcsolatosak.

A Messiás korra nem a fizikai örömök miatt várunk

Maimonidész ennek értelmében mondja,¹⁹ hogy a Bölcsék nem azért vágyakoztak a messiási korszak beköszöntére, mert úgy áhították volna annak gazdagságát és fizikai örömeit. A dolognak ez a része ugyanis számukra teljesen lényegtelen volt, amint arról az Írás is tanúskodik: „És lesz ama napon, tartani fog valaki egy üszöt és két juhot,”²¹ azaz kevéssel is be fogjuk érni. A Bölcsék azért sóvárognak a messiási korszak beköszöntére, mert onnantól fogva lehetőségük lesz a Tóra és a *micvák* megtartásának, valamint az istenség megértésének szentelniük magukat, amely uralkodó lesz akkor.

képeznek a tisztátalansághoz és a nem kívánatos hatásokhoz – *Zohár* 2:207b.; *uo.* 3:60b. és 79a.; és még más helyeken.

¹⁹ Maimonidész, *A királyok szabályai* 12:4. [Lásd

még *uo.* 5. bekezdés; *A megtérés szabályai* 9. fejezet; és *Bevezetés Maimonidész Szánhedrin kommentárjába*, 10. fejezet.]

²¹ *Jesájá* 7:21.

A test a lélek sóvárgása miatt éhes

Volt egyszer egy haszid, akinek bár meg volt a képesítése rá, nem akart rabbiként szolgálni. Ehelyett üzletbe kezdett, amelybe a kelletténél jobban belefolyt. A Rebbe ezzel kapcsolatban ezt írta neki: „nem egyedül kenyérrel él az ember, hanem mindazzal, ami létrejön az Örökkévaló parancsára, él az ember.”^{mm}

Amikor az ember teste fizikai kenyérré éhez, nos ezen érzése valójában az ételben rejlő isteni szikra iránti való éhségből fakad – aminek az eredményeként pedig a test érez éhséget a kenyérre.ⁿⁿ Ezek alapján már érthetővé válik, hogy valamennyi dologban a legfontosabb tényező, az isteni elem jelenléte, és nem a fizikai.

Ez alapján pedig már érthetővé válik a „Néped szükségletei nagyok, de eszük kevés” valódi jelentése: Mivel kevés az eszük, a fizikai dolgok nagyon jelentősnek tűnnek számukra, s ebből fakadóan „a szükségleteik...nagyok.” Ezzel szemben viszont, amikor „elmjük nagy”, egészen addig a mértékig, hogy a fizikai dolgok számukra jelentéktelenné halványodnak el, aminek köszönhetően elérjük a „vidám szívnek mindig jó a lakoma” állapotát.

Isten még balgaságunkban sem vonja meg szeretetét

20. Mindazon által, mégis elmondjuk

^{mm} 5Mózes 8:3.

ⁿⁿ Lásd még *Cváát háRIBÁS*, 109. fejezet (és *uo.* a lábjegyzetek), a Báál sém tov tanítása, hogy egy ember szeretete, vagy ellenszenve a fizikai entitások iránt, tulajdonképpen a lelkének ezen entitásokban szunnyadó isteni szikrával való kap-

imánkban, hogy „néped szükségletei nagyok, és az eszük kevés”, ezzel kérve az Örökkévalót, hogy teljesítse népe különböző kéréseit, azon tény ellenére is, hogy ezen igények elméjük csekélységéből fakadnak.

Ennek oka a következő: az Írás mondja, hogy „mert hétszer elesik az igaz, de felkel.”^{oo} Ebből tisztán látszik, hogy még egy cádik sincs mindig ugyanazon a spirituális szinten – és ennek értelmében nyilván az sem, aki meg alacsonyabb szinten áll a cádiknál. Utóbbi egészen biztos, hogy néha szintet fog zuhanni, s elveszti „nagy elméjűségének” az állapotát, s a csekély értelmű szintjére süllyed, egészen addig a pontig, hogy a) csak a fizikai dolgok fognak számítani neki, és b) nem fogja felismerni a saját spirituális státuszát.

Imáink ebben a megvilágításban tehát azon óhajt fejezik ki, hogy akkor se szenvedjünk semmiben hiányt, amikor ebben a csekély értelműségének az állapotában vagyunk.

Ezen óhaj teljesülését a nagy elméjűségünk által érhetjük el, tehát akkor, ha általában véve a nagy elméjűség állapotában vagyunk, nos, ekkor minden igényünk teljesülni fog, még akkor is, ha ideiglenesen le is zuhanunk erről a szintről.

Ebben a kontextusban már érthetővé válik a Talmud értelmezése, hogy a „vidám szívnek mindig jó a lakoma” kifejezése egy elégedett, nagy elméjű emberre

csolatának a letükroöződése – kötelességei szemzögéből ennek jelentősége, hogy felszabadítsa, és visszaállítsa az isteni szikrának a lélekhez való kapcsolódását annak helyes, megfelelő kontextusába.

^{oo} *Példabeszédek* 24:16.

utal. Az ugyanis, aki általában véve ebben az állapotban van, bőséges jutalmat fog kiérdemelni Fentről, minden igényét valóra váltva, olyannyira, hogy „állandó lakomában” lesz része; állandóan, ugyanis még akkor is amikor a csekély

értelműség állapotába süllyedne le, még akkor is vidám szívű lesz, mert mindene meg lesz amire csak szüksége van.

(5717–1957. *Tiszá hetiszakasz szombatjának szichájából,
Susán Purim kátán*)

TARTALOMJEGYZÉK

Tecávė – Purim kátán

I. A Tóra belső szintjei a spiritualításban	3
II. Az Isten-szolgálat intimitása	6
III. Az anyagban rejlő spiritualítás	7
IV. <i>Purim kátán</i> „Vidám szívnek mindig jó a lakoma” – Honnan fakad fizikai boldogságunk?	13

Kiadványunk próbakiadás.
Amennyiben megjegyzésük, javaslatuk van,
az alábbi elérhetőségeken várjuk azokat:
Telefon: +36 1 268 0183
E-mail: szichot@zsido.com